Skötselplan för naturreservatet Svinamadsbäcken i Laholms kommun

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att bevara biologiska mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla våtmarker, naturliga vattendrag, lövskogar och betesmarker (”fäladsmarker”) samt att återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Särskilt viktigt att värna är rikkärr, lövsumpskog, ädellövskog, naturlig hydrologi samt hotade och sällsynta arter. Syftet är även att skapa möjligheter för arter att sprida sig inom och mellan reservat och nyckelbiotoper i trakten.

Förekommande ekosystem och biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas både genom att naturliga processer får fortgå, liksom genom aktiva återställnings- och skötselåtgärder. Exempel på detta är att träd ska få åldras, dö och brytas ned genom angrepp av svampar, insekter eller genom stormfällning och att nya lövträd sedan föryngras naturligt i de luckor som bildas. Syftet är även att gynna den biologiska mångfalden på lång sikt genom skötsel till exempel i form av slåtter, bete, bränning, hydrologisk återställning och granröjning.

Inom ramen för ovanstående syfte ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser. Besökare ska kunna se, uppleva och lära från områdets typiska livsmiljöer, arter och historia.

Syftet skall nås genom att:

- våtmarkerna och vattendragen skyddas från bete och exploatering som kan skada eller förändra vegetation och hydrologi,
- vegetationen hävdas, t.ex. genom slåtter, bete, tuvfräsning och bränning,
- hydrologiska återställningsåtgärder, t.ex. utrivning av vandringshinder, lekbottenrestaurering i vattendrag och igenläggning av diken genomförs,
- betesmarken röjs och hägnas,
- planterad granskog avvecklas och ersätts med lövskog,
- övrig gran i hela området bekämpas kontinuerligt genom ringbarkning eller röjning,
- skogarna förvaltas så att förekomsten av död ved och gamla lövträd och tallar ökar, t.ex. genom brunnsröjning,
- veteranisering av unga träd i reservatet kan utföras för att tillskapa och efterlikna strukturer, substrat och mikromiljöer som normalt endast finns hos äldre träd,
- främmande arter bekämpas om de riskerar att skada de naturvärden som reservatet avser att bevara,

- informationsmaterial och anläggningar för friluftslivet anläggs och underhålls, samt att

- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska inom ramen för syfte och föreskrifter beaktas i skötseln av reservatet.

2. Skötsel av området

2.1. Generella riktlinjer

Reservatet ska skötas enligt de principer som anges i syftet med reservatet. Några skötselprinciper av generell betydelse kommenteras nedan.

Granröjning

Hela reservatet hålls kontinuerligt fritt från gran. Vid avverkningar ska alltid grenar och toppar (GROT) tas ut ur reservatet. Kvarlämnat GROT försämrar grundvattenbildningen genom att hindra nederbörd från att nå marken.

Värna gamla ädellövträd och arter knutna till dessa miljöer

I reservatet ska finnas möjlighet att vid behov utföra försiktig ljushuggning vid gamla eller senvuxna ädellövträd samt rekryteringsträd. Metoder för att motverka åldersglapp genom veteranisering får användas. Denna typ av åtgärd används för att skapa substrat av död ved av olika kvalitéer, rikbarkskvalitéer och mulmfyllda stamhåligheter vars syfte är att gynna kryptogamer och andra grupper bundna till dessa nuförtiden ovanliga miljöer.

Värna om död ved i olika stadier

Ingen löv- eller tallved får föras ut ur reservatet.

Hydrologisk restaurering

Ett antal anlagda diken förekommer inom reservatet. Möjlighet finns att fylla igen dessa om det kan anses gynna syftet med reservatet och det inte skadar kringliggande fastigheter.

Vid behov ska återställningsåtgärder som lekbottenrestaurering och iläggning av död ved i vattendrag kunna genomföras.

Främmande arter

Om främmande arter upptäcks i reservatet, bör de bekämpas om de riskerar att påverka de naturvärden som reservatet avser att bevara. Bekämpning ska dock endast ske om det finns förutsättning att med rimlig ekonomisk insats begränsa artens förekomst i reservatet. Bekämpning kan även ske om det finns nationellt intresse av att bekämpa arten, under förutsättning att det inte motverkar reservatets syfte.

Utsättning av arter

Nationellt hotade arter som är knutna till reservatets naturtyper, där utsättningar krävs för att stärka artens möjlighet till långsiktig överlevnad i länet, kan sättas ut i området under förutsättning att det inte motverkar reservatets syfte.

Skötsel av fornlämningar och andra kulturlämningar

Stengärdesgårdar och odlingsrösen röjs i syfte att skydda dem och de biotoper de utgör. Åtgärderna sker löpande vid behov. De gårdsruiner som finns ska också hållas fria från igenväxning och skyltning kan tillåtas såvida kringliggande naturvärden inte tar skada.

2.2. Skötselområden

Reservatet är indelat i 2 skötselområden redovisade på skötselkarta bilaga 2B.

SKÖTSELOMRÅDE 1: HÄVD – SLÅTTER

Areal: 6,1 hektar

Beskrivning: Svinamadsbäcken med omgivande mader. Tidigare våtslåttermark, benämns sidvallsäng på häradskartan från 1920-talet. Sedan slåttern upphörde kanske på 1940-talet har området sannolikt betats under några decennier, men har därefter lämnats utan skötsel en längre tid. Trots detta är våtmarkerna fortfarande nästan helt öppna, sånär som enstaka spridda buskar av vide, al och björk. Svinamadsbäcken slingrar sig genom våtmarkerna som sannolikt översvämmas regelbundet. Våtmarken består av fuktängar och sumpkärr - ”kärrängar” - med omväxlande fastmattor och mjukmattor. Floran är artrik. Fukthedsvegetation finns på några små öar ute på myrplanet. I vissa kantzoner finns träd- och buskvegetation.

Mål: Öppen artrik våtslåttermark med enstaka videbuskar och slåttergynnad vegetation.

Åtgärder:

- Röjning av buskar och små träd.
- Restaurering av slåttermarken t.ex. genom tuvfräsning.
- Slåtter av hela området.
- Uppföljning av slåtterns effekter på vegetationen. Sannolikt kan senare ett längre slåtterintervall tillämpas.

SKÖTSELOMRÅDE 2: RÖJNING BARR – ÖVRIG MARK

Areal: 127 hektar

Beskrivning: All övrig mark bestående av betesvall, hagmark, fäladsmark, öppen våtmark, myr, al- och lövsumpskog, tallskog, ädellövskog, blandskog, granplantering samt hyggen.

Mål: En granfri mosaik av olika naturtyper med varierad grad av öppenhet och en rik flora och fauna. Skogarna har rik förekomst av stående och liggande död ved.

Åtgärder:

- Allt inslag av gran avverkas, röjs eller ringbarkas med för marken skonsamma metoder. Intill bäckmiljöerna avverkas granen successivt.
- Röjning av lövsly vid behov.
- Brunnsröjning kring värdefulla ädellövträd.

- Stängsling och bete i delar som framgår av karta i bilaga 2B.
- Röjning och bränning av fäladsmarker.
- Plantering av ädellöv.

3. Friluftsliv och turism

Området ska vara tillgängligt för friluftslivet på ett sätt som inte äventyrar naturvärdena. Besökarna ska kunna vandra omkring på egen hand och uppleva naturreservatet enligt allemansrättens principer med begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna. Informationsskylt kommer att placeras ut och parkeringsplats anläggas.

Åtgärder
- Informationsskylt ska sättas upp.
- Parkeringsplats ska anläggas.

4. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	**När**	**Skötselområde**	**Prioritet**	**Finansiering**
Slåtter Bortforsling av hö	Årligen eller med återkommande intervall	1	1	EU:s miljöersättning/ vårdanslaget
Restaurering av slåttermarker med tuvfräsning	Återkommande	1	1	EU:s miljöersättning/ vårdanslaget
Bete	Årligen	Del av 2	1	EU:s miljöersättning/ vårdanslaget
Stängsel	Snarast	2	1	EU:s miljöersättning/ vårdanslaget
Röjning, avverkning och ringbarkning av gran	Vid behov	Hela området	2	Vårdanslaget
Röjning av lövsly och brunnsröjning	Vid behov	Hela området	2	Vårdanslaget

Utmärkning av reservatets gränser	Omgående	Hela området	1	Vårdanslaget
Iordningställande och underhåll av p-plats och informationsskylt	Omgående, därefter vid behov		2	Vårdanslaget
Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	Enligt uppföljningsplan	Hela området	2	Vårdanslaget

Bilaga 2A- Översiktskarta

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Halland

Bilaga 2B – Undantag från föreskrifter

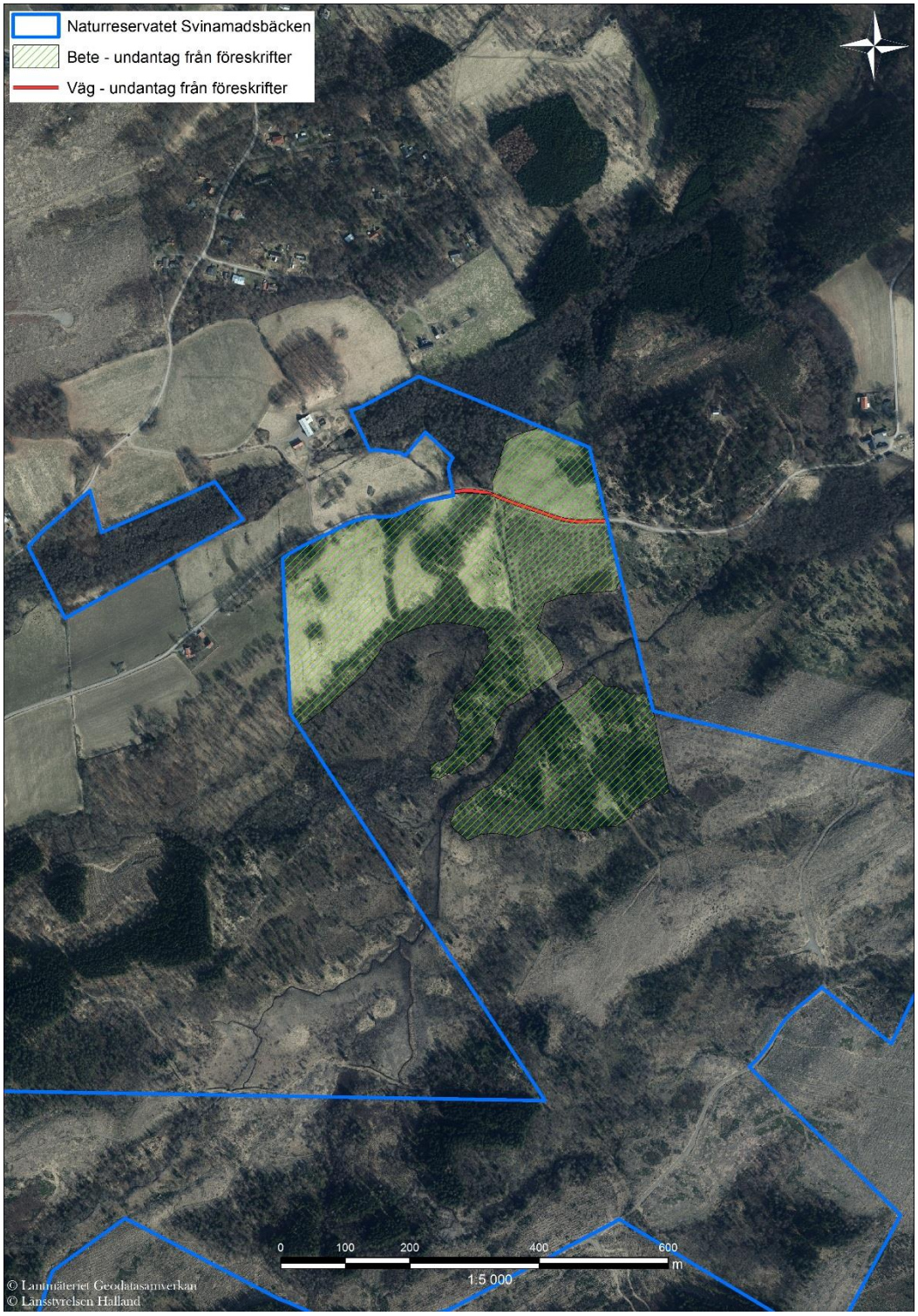

Bilaga 2C – Skötselkartor

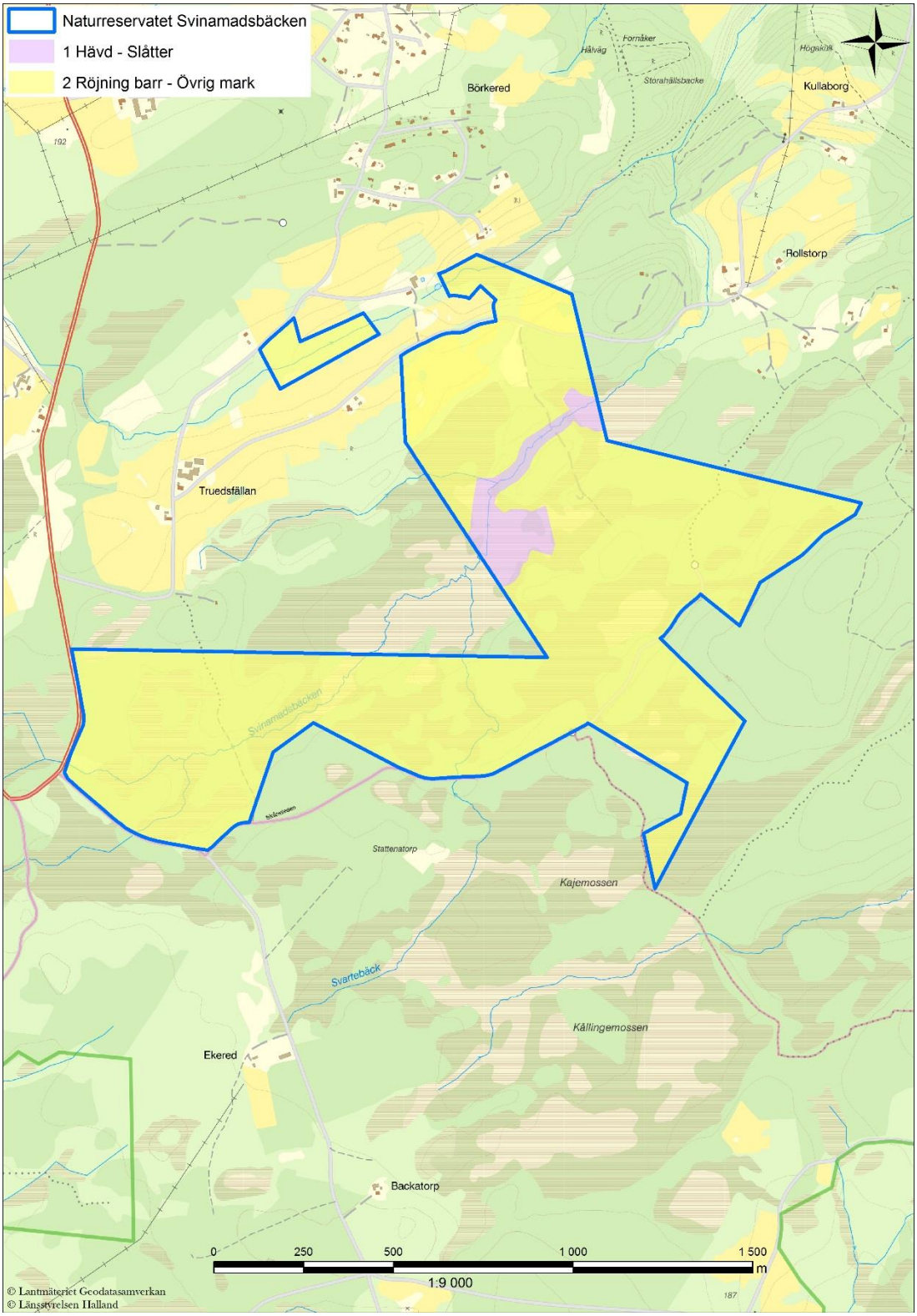

0 250 500 1 000 1 500
m
1:9 000
© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Halland

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter som har påträffats i eller intill naturreservatet Svinamadsbäcken i Laholms kommun, Hallands län

Rödlistade arter indelade i kategorier baserade på artens risk att försvinna från Sverige enligt ”Rödlistade arter i Sverige, Westling 2015”. Beteckningen regionalt intressant används av Länsstyrelsen i Halland och anger att arten har ett värde för naturvården regionalt, ex. ovanliga arter och signalarter.

Uppgifterna är hämtade från www.artportalen.se samt övriga databaser inom Svenska Lifewatch (www.svenskalifewatch.se). Utöver uppgifterna nedan finns det sannolikt ytterligare rödlistade eller regionalt intressanta arter i området, som ännu inte observerats eller som ej kommit till Länsstyrelsens kännedom.

Totalt i området finns uppgifter om 7 rödlistade och 35 regionalt intressanta arter.

Svenskt artnamn	**Vetenskapligt artnamn**	**Grupp**	**Senast rapporterad**
Starkt hotad (EN)			
Ask	*Fraxinus excelsior*	Kärlväxter	2008-03-10
Sårbar (VU)			
Slåttergubbe	*Arnica montana*	Kärlväxter	2014-06-13
Loppstarr	*Carex pulicaris*	Kärlväxter	2018-06-07
Nära hotad (NT)			
Ängsstarr	*Carex hostiana*	Kärlväxter	2018-06-07
Majnycklar	*Dactylorhiza majalis subsp. majalis*	Kärlväxter	2018-06-07
Borsttåg	*Juncus squarrosus*	Kärlväxter	2016-05-28
Käppkrokmossa	*Hamatocaulis vernicosus*	Mossor	2016-07-10
Regionalt intressant			

Svenskt artnamn	**Vetenskapligt artnamn**	**Grupp**	**Senast rapporterad**
Bäckmärke	*Berula erecta*	Kärlväxter	2016-05-28
Darrgräs	*Briza media*	Kärlväxter	1982-08-26
Bäckbräsma	*Cardamine amara*	Kärlväxter	1996-07-02
Trindstarr	*Carex diandra*	Kärlväxter	2012-07-16
Rankstarr	*Carex elongata*	Kärlväxter	1996-07-02
Hirsstarr	*Carex panicea*	Kärlväxter	1982-08-26
Gullpudra	*Chrysosplenium alternifolium*	Kärlväxter	1996-07-02
Kärrfibbla	*Crepis paludosa*	Kärlväxter	1996-07-02
Ängsnycklar	*Dactylorhiza incarnata*	Kärlväxter	2014-07-22
Junfru Marie nycklar	*Dactylorhiza maculata subsp. maculata*	Kärlväxter	2014-07-22
Granbräken	*Dryopteris cristata*	Kärlväxter	1996-07-02
Klockljung	*Erica tetralix*	Kärlväxter	1982-08-26
Kärrull	*Eriophorum gracile*	Kärlväxter	2017-08-23
Gräsull	*Eriophorum latifolium*	Kärlväxter	2012-07-16
Gökblomster	*Lychnis flos-cuculi*	Kärlväxter	2016-05-28
Skogsbingel	*Mercurialis perennis*	Kälväxter	1990-04-08
Kärrspira	*Pedicularis palustris*	Kärlväxter	2016-05-28
Kransrams	*Polygonatum verticillatum*	Kärlväxter	1996-07-02
Snip	*Trichophorum alpinum*	Kärlväxter	1982-08-26
Bandbryum	*Bryum weigelii*	Mossor	1977-07-01
Stor skedmossa	*Calliergon giganteum*	Mossor	2007-10-23
Myruddmossa	*Cinclidium stygium*	Mossor	1982-08-26
Rutlungmossa	*Conocephalum conicum/salebrosum*	Mossor	1996-07-02

Svenskt artnamn	**Vetenskapligt artnamn**	**Grupp**	**Senast rapporterad**
Kalkkammossa	*Ctenidium molluscum*	Mossor	2008-10-06
Kärrkvastmossa	*Dicranum bonjeanii*	Mossor	2007-10-23
Västlig husmossa	*Loeskeobryum brevirostre*	Mossor	2009-07-22
Kärrmörkia	*Moerckia hibernica*	Mossor	1977-09-25
Källmossa	*Philonotis fontana*	Mossor	2007-10-23
Bandpraktmossa	*Plagiomnium elatum*	Mossor	2008-10-06
Källpraktmossa	*Pseudobryum cinclidioides*	Mossor	2009-07-22
Filtrundmossa	*Rhizomnium pseudopunctatum*	Mossor	2008-10-06
Flikbålmossa	*Riccardia multifida*	Mossor	2009-07-22
Späd skorpionmossa	*Scorpidium cossonii*	Mossor	2007-10-23
Lockvitmossa	*Sphagnum contortum*	Mossor	2007-10-23
	Philopotamus montanus	Sländor	2016-05-28